

Keresztyén felelősséggel a nemzetért

„**Keresztény Magyarországot akarok, mert annak van jövője.**”

(†Antall József miniszterelnök)

Arról a nemes küzdelemről kívánok szólni, amelyet történelmi egyházaink vívnak a négy évtizedes kommunista diktatúra ma is élő és ható utóhatásai, valamint a szekularizáció és a globalizáció jelen viszonyai között, Isten által rájuk rótt és engedelmesen felvállalt felelősségük értelmében nemzetünk sorsának jobbra fordulásáért, avagy éppen fennmaradásáért. Két olyan fogalommal – keresztyénség és nemzet – óhajtok ezúttal behatóbban foglalkozni, amely – biblikusan fogalmazva – egyértelműen szálka a globalizáció száláscsinálóinak és egyben haszonélvezőinek a szemében, mert úgy látják, hogy társadalmunknak a keresztyén értékek alapján álló és nemzetben gondolkodó tagjai veszélyeztetik a termelés és a fogyasztás túlhajszolásából, a mindenhatónak kikiáltott piacból származó nyereségüket, a pénz és a piac világuralmát. A fogyasztás diktatúrájának haszonélvezői nem véletlenül szeretnék megfosztani társadalmunk tagjait mindazon lelki-szellemi eszközöktől, amelyek a globalizáció által céltudatosan előidézett értékválságban lelki tartást, szellemi biztonságot nyújtanak az embernek.

Főként a XVIII-XIX. században az egységes nemzeti piacért folyó küzdelem szellemi termékének tekintett *nemzet* fogalmának kapcsán általában öt fontos kritériumot tart számon a történettudomány.

1. A nemzet tagjainak **közös őst** illetően, hadd hitatkozzam ezzel kapcsolatban a magyar eredetmondából Hunor és Magor alakjára, akiket magyarságukra joggal büszke elődeink közvetlen őseiknek szoktak tekinteni, akiket mi is nyugodt lélekkel felvállalhatunk a XXI. században – anélkül, hogy bárki másnak nemzeti érzékenységét akár a legkisebb mértékben is sértenénk.

2. A mintegy 15 000 000 nemzetársunk által beszélt **közös nyelv** viszonylag a legkönnyebben értelmezhető és megfogható a külső szemlélő számára is

– többnyire némi szent borzongást is keltve annak „nehéz volta,” állítólagos „megtanulhatatlansága” miatt. Ez az a talán legáltalánosabb közös kincsünk, amelyet most sokan az európai integrációtól féltének. Legyen szabad megjegyeznem, hogy az Európai Unió nem veszélyezteti sem nyelvünket, sem kultúránkat, hiszen a kulturális sokszínűség alapján áll, de annak megvédését sem vállalja fel, így anyanyelvünk és kultúránk védelme, ápolása a mi feladatunk, mi felelünk érte a történelem, sőt a történelem Ura előtt. Nem vádolhatunk érte mást, ha hűtlen sáfárnak bizonyulunk. Nyelvünkhöz szorosan kötődik **szépirodalmunk**, amelynek számos alkotása érdemelte volna ki az irodalmi Nobel-díjat, ha a nyelvi korlátok nem jelentettek volna áthághatatlan akadályt.

3. A **közös kultúra** – az egyre inkább a múlt ködébe vesző össznépi hagyományok mellett – a keresztyén örökséget jelenti magyar nemzetünk egésze és annak tagjai számára. Szorosan összefügg ezzel a magyar irodalom, a magyar zene, a táncművészet, a képzőművészet, az építészet, a magyar gyümölcs- és borkultúra és sok minden más, ami rangot jelent Európa és a világ népeinek szemében.

4. Modern életünk különös ellentmondása, hogy **közös hagyományaink** nemzetmegtartó ereje akkor nyilvánul meg igazán, amikor sajnos egyre inkább az eltűnésüket, hiányukat kell megtapasztalunk. Elsősorban a kisebb közösségeket valaha példásan összetartó, fegyelmező erőt jelentő – többnyire szintén keresztyén fogantatású – hagyományaink hiánya érződik leginkább.

5. A **közös lakóterület** kritériuma – immár közel egy évszázada – szintén csak részben érvényesül, hiszen a magyar állam határa nem azonos a nemzet lakóhelyeként több mint egy évezreden át számon tartott Kárpát-medencével, ugyanis a trianoni békediktátum következtében milliók rekedtek az országhatárokon kívül, akik nem önszántukból veszítették el magyar állampolgárságukat, nem ők mentek át a határon, hanem az országhatár ment át őrajtuk, illetve őseiken. Akkor még nem is szóltunk azokról a nemzet-

testvéreinkről, akiket Európa különböző országaiba, netán egy-egy távoli, tengeren túli földrészre vittek el a történelem viharai.

Tudjuk, hogy a középkor folyamán a **keresztyén-ség** fogalma több esetben lefedte a **nemzet** fogalmát. Nem igazán keresztyén őseink kalandozásaik során megtanították imádkozni Európát, hosszú ideig hangzott földrészünk templomaiban: „A sagittis hungarorum libera nos, Domine!” [Ments meg, Uram, minket a magyarok nyilaitól!] A következő évszázadokban viszont már mi védjük – kis híján életünk árán – kontinensünket a pogány tatártól, majd töröktől. A vén Európa sajnos feledékenynek bizonyult az I. világháborút lezáró békediktátum kapcsán, de tudjuk, hogy a *hála* nem történelmi fogalom, miként a *soha* és az *örökké* fogalmak is idegenek mind a történelem, mind a politika számára. Mai, erősen szekularizált, újabban pedig a globalizáció – a fogyasztás diktatúrája – által megtépázott, illetve szétzilált, értékválságba kergetett világunkban ez a két fogalom sem a magyarság, sem kontinensünk vonatkozásában nem hozható fedésbe egymással.

Az azonos nemzethez tartozók számára különösen fontosak a **nemzeti hovatarozás látható jelei**, miként nálunk, magyaroknál az – újabban sok, balról mesterségesen keltett vihar által megtépázott – Árpád-sávós lobogó, a piros-fehér-zöld nemzetiszínű zászló, a Szent Korona, az Ország-címer, az Országház, a budapesti Hősök tere, a Budai Vár, a Gellért-hegy, Tihany, Pannonhalma, a Debreceni Nagytemplom, a Kassai Dóm, a Kolozsvári testvérek Sárkányölő szobra, a Szabadkai Városháza. Természetesen lehetetlen volna mindent felsorolnunk, ezt a sort mindenki a maga igénye szerint kiegészítheti, folytathatja.

A látható jelekhez hasonlóan fontosak, azokat szervesen kiegészítik a **nemzeti hovatarozás hallható jelei**. Hiszem, hogy mindannyiunk szívét megdobogtatja, ha egy jeles alkalommal – esetleg nemzetközi fórumon – a Himnuszt hallja. Bizonytal nem én vagyok az egyetlen, akit különösen kellemes érzés fog el, ha azt látja, hogy egy sportrendezvényen a kitűnő eredményt elért sportoló, akinek tiszteletére felhangzik nemzeti imánk, maga is énekl, netán még az öröm könnyei is felcsillannak szemében. Hasonló érzéseket vált ki belőlünk, ha a Szózat, a Rákóczi-induló, a Palotás, a Hány János, vagy éppen a rendszerváltás előfutáraként keletkezett István, a Király című rockopera ismert dallamai csendülnek fel jelenlétünkben, de a Nemzeti dal, a Szondi két apródja, a Jónás könyve, az Egri csillagok, az Egy magyar nábob, az Üzenet

haza című irodalmi műveknek már a pusztá említése is melegséget idéz elő szívünk táján. Az sem véletlen, hogy a globalizáció hívei az emlékezetből is szeretnék mindezeket kitörölni, arról pedig végképp hallani sem akarnak, hogy az iskolai nevelésben az új generáció is hozzájuthasson ezekhez a lelki-szellemi táplálékokhoz.

Nemzeti történelmünk ismeretében nyugodt szívvel megerősíthetjük azt a felfogást, miszerint magyar nemzetünk **befogadó nemzet**. Államalapító I. (Szent) István királyunk fontosnak tartotta, hogy Intelmeiben erre is felhívja egyetlen felnőttkort megért, de fiatalon tragikus halállal eltávozott fia, Imre herceg figyelmét: „... *megparancsolom neked, fiam, hogy a jövővényeket jóakarátúan gyámolítsad, és becsben tart-sad, hogy nálad szívesebben tartózkodjanak, mintsem másutt lakjanak. Ha pedig le akarnád rombolni, amit építettem, kétségkívül igen nagy kárt szenvedne országod.*” A napjaink megdöbbenve tapasztalt sajátos értelmezését látva, le kell szögeznünk, első királyunk bizonyosan nem kínaiak millióit értette a befogadandó jövővények alatt, hanem azokat a hittérítő papokat, tudós szerzeteseket, szorgos iparosokat, értelmes kereskedőket, megbízható harcosokat hívta és várta a szomszédos Német-Római Császárságból, akik előbbre vihették az éppen csak letelepedett, a nomád életformához még sok szállal kötődő, de a keresztyén Európába beilleszkedni akaró magyarság sorsát.

Jelenleg az „**újkori pogányság**” elleni küzdelem bizonyul életbevágóan fontos nemzeti érdeknek. Az újkori pogányságnak **nem Isten létének otromba tagadása** a legfőbb jellemzője, sokkal inkább az **életforma**, a modernnek, sőt egyedül lehetségesnek kikiáltott **életmód** területén próbálja kétségbe vonni, minél teljesebb mértékben szétzilálni legfontosabb, mondhatnánk: alapvető **keresztyén** és **nemzeti** értékeinket, mert – miként fentebb már rámutattam – ezeket tekinti legfőbb ellenségének.

Az általános emberi értékeken túl a nemzeti karakterjegyeket is ellenségének tekinti a globalizáció, ennek megfelelően fel akarja számolni. *Szükségtelennek, a történelem által túlhaladottnak igyekszik beállítani a nemzeti kultúrát, sőt a nemzeti nyelvet is, szeretné mindezeket az emberi gondolkodás lomtárába száműzni, mert veszélyt lát bennük, amelyek akadályozhatják világbíró terveinek, a pénz és piac világméreteken is korlátlan uralmának megvalósítását. Az igazi hazafiság valóban tiszteletreméltó érzése, a nemzettudat fogalma*

mintegy „vörös posztó” a globalizáció hazai képviselőinek szemében. A nemzeti küldetés-tudat mindennemű megnyilvánulását elítélendőnek tekintik. Erre találták ki a „magyarkodás” valójában a józan ész számára értelmezhetetlen fogalmát. Ezen az enyhén szólva is szokatlan és meglepő elméleti alapon léteznie kellene az „angolkodásnak”, „az olaszkodásnak” és sok egyéb, ugyancsak valamiféle logikai bukfcnc alapján keletkezett fogalomnak is. Érdekes, hogy ezekkel a nemzetekkel kapcsolatban nem merül föl ez a fajta, határozottan és nyilván szándékosan diszkriminatív értékítélet. Gonosz szándékkal, de kellő ravaszsággal kiépített eszköztár birtokában folyik a keresztyén és nemzeti értékeink rombolása, tudatos pusztítása. A pénz hatalma gőzhengerként igyekszik maga alá gyűrni minden valós emberi értéket.

A szó legteljesebb értelmében lemeztelenített érdekharc elsőszámú és legjelentősebb vesztese a család. A társadalom legfontosabb alapegysége, a történelem viharait egészen napjainkig hőiesen álló, sikeresen túlélő család a globalizáció következtében mindinkább elveszíti szeretetközösségi jellegét, amelyet eredeti – keresztyénhez méltóan szólva: Istentől kapott – feladatához mért legnemesebb kritériumaként értelmezhetünk. A globalizáció, a fogyasztás diktatúrája által alakított „szereposztásban” a család egyetlen, sőt kizárólagos funkciójaként a fogyasztásnak a reklám által hallatlan mértékben szorgalmazott – a viszonyok ismeretében helyesebb lenne így mondanunk: kierőszakolt – realizálását, illetve a munkaerő hosszú távú utánpótlását kellene értenünk, amennyiben hajlandók lennénk a globalizáció „értékrendje” szerint gondolkodni a világról és önmagunkról.

Ebben a helyzetben **a család általában már nem tudja felvállalni Noé bárkájának jelképesen értelmezett, de valójában – éppen az élet folyamatoságát jelentő következő generáció: a gyermekek érdekében – nagyon komolyan veendő összetartó, óvó és védelmező szerepét.** Az adott gazdasági, társadalmi viszonyok között, az anyagi javak minden áron történő biztosítására törekedve éppen érzelmi, erkölcsileg nem képes a család a nyugalom, a kiegyensúlyozottság, a biztonság szigetévé válni. Ennek legfőbb vesztesei természetesen a sajnos egyre gyérebb számban születő gyermekek, akiknek leginkább hiányozhat a családi fészkek melege, az édesanyából és édesapából és a gyermekeikből – jobb

esetben még nagyszülőkből is – álló család anyagi, fizikai stabilitása, erkölcsi és érzelmi biztonsága, emberi melegsége.

Gyakran találkozhatunk a házasság intézménye létjogosultságának kétségbe vonásával. Megpróbálják elavult intézménynek, a történelem által túlhaladott fogalomnak beállítani. Szinte naponta szajkózzák a különböző – nyomtatott és elektronikus – médiumok: „Mit számít az a papír?” A Krisztusba vetett hitét komolyan vevő, azt valóban megélt, Isten színe előtt tett fogadalmát megtartó ember számára azonban egészen mást jelent a házasság. Tudom, bármelyik történelmi felekezettünk hasonló fogadalmára hivatkozhatnék most, hiszen tartalmuk közel azonos, engedtesék meg azonban azt a fogadalmat idéznem, amelyet immár több mint negyven esztendeje magam is ünnepélyes elmondtam, és Isten segedelmével azóta is megtartottam:

„*Én N. N. esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság egy örök és igaz Isten, hogy ezt a nőt, akinek most Isten színe előtt a kezét fogom, szeretem. Szeretetből veszem el őt Isten törvénye szerint feleségül. Hozzá hű leszek, vele megelégszem, vele szentül élek, vele tűnök, vele szenvedek, és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában holtomiglan, vagy holtáiglan hitetlenül el nem hagyom, hanem teljes életemben hűséges gondviselője leszek. Isten engem úgy segítjen!*”

Ez bizony nem „csak papír,” hanem két ember ünnepélyes – egy egész életre szóló – szövetségkötése önmaguk boldogulása és a majdani utódok biztonsága érdekében. Ez a kötés nem addig szól, „ameddig nekem jó,” hanem az élet nehéz időszakaiban, vihariban is érvényes. Hol van ez a „csak papír” felfogástól?! Nem csupán két ember boldogságát, biztonságát szolgálja az ilyen szövetségkötés, de az utódok anyagi és érzelmi biztonságát is garantálja, tehát az emberiség jövőjének is záloga. Éppen a család „szerepetközösségi jellege” sérül leginkább a globalizáció tudatosan romboló tevékenysége következtében, mivel a legintimebb érzelmi szférákban is érvényesíteni kívánják a pénz hatalmát. Jól tudjuk, hogy a mindenhatónak kikiáltott pénzen sem lehet szeretetet vásárolni, ugyanakkor számtalan ilyen irányú kétségbeesett kísérletnek lehetünk nap, mint nap tanúi, amikor is az anyagi javak minden áron történő megszerzéséért folyó harcban a szülőknek sem ideje, sem energiája nem marad gyermekeik szeretetigényének kielégítésére, hanem anyagiakkal próbálják pótolni az el-

maradt szülői törődést, szeretetet. Olyan versenybe hajszolják bele ezáltal önmagukat, amelynek mókuskerekéből nincs kiszállás, gyermekeiket – inkább egyetlen gyermeküket! – megpróbálják lehetőleg minden jóval elhalmozni, de szereteténységük megmarad, ezért annak csillapítására más utakat és módokat – csavargás, alkohol, kábítószer, szexuális szabadság stb. – keresnek. Gyakran vezet ez a családok széthullásához, az utcán, aluljárókban és másutt kaláló gyermekek és fiatalok tömegéhez.

A családok tudatos szétzilálása mellett döbbenetes méreteket ölt a **generációk közötti ellentét**. Hol vagyunk már attól a tisztelettől és szeretettől, amit az V. Parancsolat ír elő a szülők és nagyszülők irányában?! A szilárd erkölcsi értékekhez ragaszkodni próbáló szülők és nagyszülők nagyon könnyen megkapják a gyermekeiktől, illetve unokáiktól a médiumok által sugalmazott „maradi” jelzöt. Gyakran tapasztalhatjuk, hogy a szülők és nagyszülők szorgos munkájával öszszegyűjtött javak úgyszólván pillanatok alatt tűnnek el, válnak semmivé a gyermekek, illetve unokák „modern” életformája, a mértéktelen fogyasztás, a rendszeres munka helyett a „nyerés”-re berendezkedő életformája mellett.

A hallatlan mértékben túlhangsúlyozott „én-közpon-túság” veszélyeit sem mérték fel annak sugalmazói, naponként hallhatjuk a rádióban, televízióban: ez nekem jár, „*mert megérdemlem.*” A jogok és kötelességek egyensúlyának napjainkban tapasztalt mérvű felbomlása a nemzeti kereteket is meghaladó katasztrófával fenyeget. Ehhez társul az a – szintén a médiumokon keresztül sugallt – felfogás, miszerint „... az én testem, azt teszek vele, amit akarok.” Döbbenetes mértékben háttérbe szorítja ez a vélemény a jövő generációkért valamennyiünkre, elsősorban persze a szülőképes korban lévő fiatal nőkre és férfiakra háruló felelősséget.

A VI. Parancsolat egyértelműen rendeli el számunkra az élet védelmét. Ugyanakkor azt kell tapasztal-nunk, hogy a globalizáció által előidézett értékválság a kezdetén és a végén egyaránt kikezdi az emberi éle-tet. Sem a magzat, sem az idős ember nem jelent ér-tékét e fejre állított „értékrend” szerint, hiszen egyik sem termel, és nem is fogyaszt igazán. Egyházaink fontosnak tartják, hogy felemeljék szavukat az élet vé-delmében. Ismét hivatkozhatnánk mindhárom történel-mi egyházunk megnyilvánulására, engedtessek meg ezúttal a Magyarországi Evangélikus Egyháznak, vala-mint a Római Katolikus Egyház magyarországi legfel-sőbb vezetésének az emberi élet védelmében az

abortusztabletta bevezetését ellenző nyilatkozatát idéznem:

Vállalva a teremtő Isten által ránk ruházott kötele-zettséget, amely történelmi egyházként hárul ránk az abortusztabletta tervezett magyarországi beve-zetése idején, egyházunk minden tagjának és raj-tuk keresztül a magyar társadalomnak a megkülön-böztetett figyelmébe ajánljuk az ezzel kapcsolatos etikai szempontok széles körű megfontolását.

Súlyos, meghatározó történelmi tapasztala-tok birtokában és megfelelni igyekezve az élet-ről való gondoskodás teremtésben kapott útmu-tatásának, az abortusztabletta bevezetésének jelenlegi kezdeti szakaszában emlékeztetünk arra, hogy az abortusz egy mind vallási, mind genetikai értelemben vett fejlődő emberi élet ki-oltását jelenti. E tekintetben a hormonkészítmé-nyekkel kivitelezett eljárás megítélése nem kü-lönbözhet a hagyományos módon végzett abor-tusztól.

Tény, hogy pillanatnyilag sem jogrendünk, sem az ezen tájékozódó közvélemény nem következetes a méhen belüli élet emberi életként való elismerése és az őt megillető jogok kérdésében. Ez egyrészt köztu-domásúlag paradox értelmezési helyzeteket szül, másrészt eltereli a figyelmet arról a nagyobb feladat-ról, hogy miként felelhetne meg a magyar társadalom a jelen és jövő számára egyaránt ígéretes családmo-dellek kialakítását ösztönző feladatának.

Megfelelünk erről a stratégiai jelentőségű tár-sadalmi feladatról akkor is, amikor a tablettá beveze-tésének megítélését, csak a klinikai tesztek eredmé-nyét, a hagyományos beavatkozás elkerülésének elő-nyeit vagy az anya gyermeke fölötti rendelkezési jogát vesszük számításba.

Még ha a külföldi statisztikák nem is igazolják a tab-lettával végzett abortuszok számának drasztikus emel-kedését, a „könnyű abortusz” lehetősége nem segíti a tudatos, preventív családtervezés gyakorlatának kiala-kulását, hanem újabb indokot kínál a kérdés újragon-dolásának és következetes kezelésének halogatásá-ra. Az abortusztabletta alkalmazása, látszólagos von-zó egyszerűségével tovább redukálja, technicizálja az élet és az életadás mindennapos csodáját. Az élet tiszteletének szellemiségét, az élet továbbadásával já-ró felelősség elmélyülését és az emberi méltóság el-ismerését ismét alárendeli annak a technikai szemlé-letnek, amelynek leváltását utódaink iránt viselt fele-lősségérzetünk megkövetelné.

A Magyarországi Evangélikus Egyház az abortusztábla magyarországi bevezetése helyett örömmel üdvözölné egy olyan hatékony és széles körű társadalmi programot, amely az élet feltétlen tiszteletben tartásával a 21. század valódi gondjaira keres megfelelő válaszokat, helyes családmodelleket.”

Budapest, 2005. október 6.

*D. Szebik Imre elnök-püspök,
Gáncs Péter püspök, Ittész János püspök*

A fentiekkel tökéletes összhangban nyilatkozott az abortusztábla bevezetésének ügyében a Római Katolikus Egyház magyarországi legfelsőbb vezetése: „...Ami eddig történt, kizárólag gazdasági okokból történt így, és az abortusztáblát is eszerint fogják felhasználni, még olcsóbbá téve a gyermekhalált. A készítményt a kórházban kell bevenni, majd két órát várni kell a folyosón, hogy fellép-e a vérzés, majd az otthoni művi vetélés megtörténte után csak egyetlen ultrahang-vizsgálatra kell visszamenni, amelynek során az anyaméh ürességét ellenőrzik.

A Magyar Püspökkari Konferencia és az Esztergomi Érsekség tiltakozását fejezi ki az élet ekkora mértékű semmibevétele ellen, és a tableta ilyen módon való használatát az országalapítás elleni bűncselekménynek nyilvánítja.”

A közvetlenül érintett szülőképes korú nőknek viszont azt sugallja a médiumok egész hada, hogy „*az én testem, azt teszek vele, amit akarok.*” Az eljárás tragikus össznemzeti következményeit azonban nem gondolták végig a szlogen sugalmazói, mert haszonelvű gondolkodásmódjukban annak nincs helye, noha már a jelenlegi demográfiai helyzetünk is egyre több veszjelzést ad. Tragikus, hogy a nemzet sorsáért felelőseknek (?) nincs fülük ennek meghallására.

Kemény, sőt kíméletlen küzdelmet folytatnak a globalizáció erői a nemzeti jelleg mindenféle megnyilvánulása ellen, „magyarkodásnak,” értelmetlen hőzöngésnek titulálva mindent, aminek bármi köze is lehet a nemzeti azonosságtudathoz. Ezen az ingatag alapon merészelt valaki „tökfödőnek” nevezni a Szent Koronát, „jelmeznek” a Bocskai-öltönyt, és még hosszan folytathatnánk a sort. Ők is tudják, hogy nincs igazuk, de a médiumok túlnyomó részének birtokában egyre sikeresebben folytatják a tömegek agy mosását. Ilyen helyzetben került sor **nemzetünk legújabbkori tragédiájára a „... 2004. december 5-én aljas módon kikényszerített,** a nemzetet

megszégyenítő” népszavazásra „*arról a kérdésről, hogy a nemzet egy-e, vagy a maradék Magyarországnak semmi köze az elszakított részekhez*” – miként Duray Miklós értékelte Bene Éva könyvéhez írt ajánlásában. Egyházaink ebben az esetben is átérezték a rájuk háruló felelősséget, pásztorlevelekben, zsinati állásfoglalásokban kérték híveiket a népszavazáson való részvételre és az igennel történő szavazásra. Legyen szabad ezúttal a Magyarországi Református Egyház Zsinatának a kettős állampolgárságról szóló, 2004. november 10-én kelt állásfoglalását idéznem:

Csatlakozva püspökeink [2004] október 26-án, a kettős állampolgárságról kiadott nyilatkozatához, a Magyarországi Református Egyház Zsinata lelkiismereti felelősségének súlya alatt aggódva figyel az erről szóló vitát.

Kötelességünk mindent megtenni azért, hogy ez a jó szándékú kezdeményezés ne valljon kudarcot. Ugyanis, ha a december 5-i ügödöntő népszavazáson nem gyűlik össze elegendő „igen” szavazat, akkor az mélységesen megalázná a gyökereit féltő, a demokratikus európai rendszerben bizakodó magyarságot. Mindez megszagatná azt a lelki kapcsolatot is, amely minket, reformátusokat határokon át is mindenkor összeköt.

Látjuk, hogy ezt a népszavazást kellő előkészítés nélkül, a magyarság egységét és jövőjét kockáztató módon kezdeményezték. Állásfoglalásunkat hitünk és erkölcsi meggyőződésünk diktálja, noha tudjuk, hogy a kérdés politikailag is létfonosságú.

Véleményünk szerint a “nem”-mel szavazók és a távol maradók is utólag, önként hagynák jóvá Trianon tragikus örökségét.

Ezért a Magyarországi Református Egyház a kedvezőtlen körülmények közepette is minden rendelkezésre álló eszközzel buzdítja és bátorítja a jóakarátú embereket arra, hogy **menjenek el a népszavazásra, és igennel válaszoljanak az alábbi kérdésre:**

“Akarja-e, hogy az Országgyűlés törvényt alkosson arról, hogy kedvezményes honosítással - kérelmére - magyar állampolgárságot kapjon az a magát magyar nemzetiségűnek valló, nem Magyarországon lakó, nem magyar állampolgár, aki magyar nemzetiségét a 2001. évi LXII. tv. 19. § szerinti Magyar igazolvánnyal vagy a megalkotandó törvényben meghatározott egyéb módon igazolja?”

IGEN. Ez a nagyon is egyértelmű felhívás annyira felbőszítette a szocialista-liberális kormányzatot, hogy a népszavazást közvetlenül megelőző vasárnapon a

magyar „közszolgálati” televízió megtiltotta annak ismételt közzétételét a Református Örömhírben.

Tartalmában megegyezik ezzel a Magyarországi Evangélikus Egyház felhívása, amely szintén a népszavazáson történő részvételre és igennel szavazásra kéri az evangélikus híveket:

Kérjük és felhívjuk Testvéreinket a szavazáson való felelős részvételre.

„Igenlő **szavazatunkkal tanújelét adhatjuk annak, hogy az önhibájukon kívül határon túlra szakadt magyar testvéreinkkel közösséget vállalunk, hozzánk tartozóknak tekintjük őket, amint ezt eddig is így vallottuk.** Most sem tehetünk másként. Bizonyos, hogy állásfoglalásunknak vannak ránk háruló kötelezettségei, de ezek – véleményünk szerint – az anyaországban élők hátrányos gazdasági helyzetbe sodródása nélkül teljesíthetők. Másrészt a kettős állampolgárság két különböző jogi szabályozást igényel a határon innen és a határon túl élők esetében.”

A kormányzat részéről soha addig nem látott, tartalmában és stílusában egyaránt szégyenletes kampány előzte meg ezt a referendumot. Történezként is azt kell megállapítanom, hogy eddigi ismereteim szerint **a történelemben nem volt még példa arra a gyalázatra, hogy valamely ország miniszterelnöke arról győzködjön az ország lakosságát, hozzá ne járuljon az elszakított területeken élő nemzettársai – voltaképpen csak gesztusértékű, inkább szimbolikus jelentőségű – kettős állampolgárságához. Ne szavazzon igennel, mert ezáltal kisebb lesz a kenyere, kevesebb lesz a nyugdíja, illetve veszélybe kerül a munkahelye, netán még lakását is meg kell osztania a tömegesen idetódulókkal.** Társadalmunk mostani állapotára jellemző, hogy abszurd volta ellenére hatásos volt a mindaddig példátlan kormányfői demagógia. Vélhetően a legsérülékenyebb réteg, a nyugdíjasok körében volt a legnagyobb hatása ennek a szégyenletes propagandának – nos és persze a kommunizmus évtizedei keresztyén- és nemzetellenes agymosásának. Meg kellett róla győződnünk, a kicsi – esetenként inkább már csak annak látszó – „húsfazekak” vonzereje is milyen meglepően nagy lehet. Így azután közülünk is sokan buktak el a vizsgán keresztyéni és nemzeti összetartozásból. Keresztyén hitét és nemzeti identitását komolyan vevő ember azóta sem tud mardosó szégyenérzet nélkül gondolni erre – az akaratunk ellenére bekövetkezett – tragédiára. Mélységesen egyetértünk Bene Éva keserű megállapításával:

„**December 5-e a magyar nemzet történelmének legújabb gyásznapja.** A mardosó fájdalom, a soha nem múló szégyen és gyalázat napja, melyen az anyaország jóváhagyta a trianoni határokat, megtagadta édes fiait, és Káin bélyegét ütötte önnön homlokára.”

Különösen felháborító, hogy a szégyen nekünk jut, annak előidézői pedig izléstelen módon örömnüpeket ültek a Magyar Országgyűlésben, mert ők „győztek.” „*Ugyan ki felett győztek?*” – tette fel jogos kérdését a keresztyénségből és magyarságból egyaránt toronymagasan a „győztesek” felett álló Bőjte Csaba ferences szerzetes, az erdélyi gyermekek megmentője.

Ebben a körben mindannyian ismerjük a Szentírás intését a jó cselekvésére. „**Ha valaki jót tehetne, és nem teszi, bűne az annak.**” – írja Jakab apostol. 6,5 millió magyar (?) jót tehetett volna, de nem tette. Még annyi áldozatot sem kellett volna tenniük, mint az irgalmas szamaritánusnak, kockázat nélkül lehettek volna nagylelkű adakozók.” A megtévesztettek, a hazug ijesztegetést – félelemből? gyávaságból? kenyérféltésből? ostobaságból? tudatos nemzetellenességből? – komolyan vevők, a nemzet ügyével mit sem törődők és a tudatos nemzetrombolók bűne a mi szégyenünk lett. Most úgy hírlik, egyes erők ismételt népszavazást akarnak kieroszakolni ebben a kérdésben. Megítélésem szerint **vagy lesz olyan összetételű Országgyűlésünk, amelyik ezt a rég várt lépést magától megteszi, akkor nem lesz szükség a népszavazásra, ilyen összetételű Országgyűlés hiányában pedig nem szabad belemennünk ebbe az utcába, nem szabad újabb lelki traumának ki-tennünk nemzetünket.**

Engedtessek meg nekem ebben a vonatkozásban dr. Márfi Gyula főtisztelendő urat, a Veszprémi Római Katolikus Főegyházmegye érsekét idéznem: „Nekünk, *papoknak nemcsak jogunk, de kötelességünk is a politizálás. Minden olyan kérdésben állást kell foglalnunk, amely a keresztyén hitet és a közérkölcsoket érinti: legyen szó az iraki háborúban való részvételről, a határainkon kívül rekedt testvéreink magyar állampolgárságáról, a felekezeti iskolák és szociális otthonok támogatása terén elkövetett diszkriminációkról, az abortusz és az abortusztábléta, vagy a művi vetelés engedélyezéséről.* Mi azonban nem folytatunk pártpolitikát: amikor véleményünket megfogalmazzuk, nem szolgálhatjuk sem a jobboldal, sem a baloldal érdekeit. Mi nem állunk sem a jobboldalon, sem a baloldalon, mert nekünk kizárólag Jézus oldalán kell állnunk. Amikor az iraki há-

borúban való részvételt elítéltük, amikor az abortusz-törvényt kifogásoltuk, nem voltunk tekintettel sem a FIDESZ, sem az MSZP, sem a KDNP álláspontjára. Amikor 2004 decembere előtt az igenre buzdítottuk híveinket, azt nem azért tettük, hogy Orbán Viktornak kedvében járjunk, vagy Gyurcsány Ferencnek keresztbe tegyünk, hanem azért, mert Jézus szellemében akartunk eljárni.” A terjedelmi okok folytán csak részben idézett higgadt és tárgyilagos nyilatkozat tökéletesen tükrözi azt a – nemzet egésze iránti – felelősséget, amelyet a magyarországi Római Katolikus Egyház vezetése a másik két felekezethez hasonlóan teljes mélységében átérez.

A nemzettudat mindenféle megnyilvánulásától dührohamot kapó erők ifjúságunk neveléséből is kiiktatnának minden olyan elemet, amely valamiképp magyarságtudatukat erősítheti. Ezért oktatnának a *történelem helyett inkább számítástechnikát*, hogy a gyökértelenné vált ifjú generációt könnyebben manipulálhassák, akadálytalanul tehessék a termelés és a fogyasztás modern rabszolgájává, az általuk sugallt reklámok ellenvetés nélküli követőivé, akarat- és érzelm nélküli konzumidiótává.

A gyászos emlékére „sikeredett” népszavazás utáni erkölcsi válságban egyházaink helyesen ismerték fel, amit Bene Éva így fogalmazott meg:

„... **mert meggyőződésem, hogy a magyarság megmaradását egyedül Istentől várhatjuk!**” A felismerést ökumenikus fogantatású imafelhívás követte hazánk és nemzetünk megmentésére. Ehhez csatlakozott a Magyar Páneurópai Unió, amelynek értékrendje szerint magyarságunk és európaiságunk nem-hogy ellentétben állna egymással, de éppen hogy e kettő szervesen kiegészíti egymást. Nem lehet jó európai az, aki egyszersem nem jó magyar – ami persze minden tagnemzetre érvényes. Ezért született meg az alábbi felhívás:

A Magyar Páneurópai Unió országos elnöksége mélységesen mély egyetértéssel fogadja mind a Római Katolikus Egyház, mind a Református Egyház imafelhívásait, és szívvel-lélekkel támogatja azokat. Mint a keresztyén-keresztyén európai értékrendet való és felelősséggel képviselő mozgalom résztvevői ökumenikus alapon állva fogadjuk és üdvözljük mind-egyik felhívást, mert hittel hiszünk az imádság erejében, ugyanakkor meggyőződéssel valljuk, hogy hazánk és nemzetünknek döbbenetes értékválsággal küszködő napjainkban, a globalizációnak a keresztyén- és nemzettudatunkat ezernyi módon veszélyeztető időszakában, katasztrofális demográfiai hely-

zetünkben nagyobb szüksége van a lelki-erkölcsi megújulásra, mint valaha.

Látjuk, hogy társadalmunkban ma ismét munkálnak azok az erők, amelyek egyházaink tevékenységét megint a templom falai közé szeretnék száműzni, mert nemzetrontó és vallásellenes aknamunkájuk veszélyeztetőit látják egyházaink társadalmi tevékenységében: az egyházi iskoláinkban, szeretet-intézményeinkben és egyházaink minden karitatív tevékenységében, amelyet alapfeladatuk, a hívek lelki gondozása mellett önként felvállalnak, és tiszteletre méltó eredménnyel végeznek.

Krisztushívó voltunkból következően szilárd meggyőződésünk, hogy az olyannyira szükséges lelki-erkölcsi megújulásunk egyetlen és kizárólagos forrása Isten megtartó kegyelme lehet, amelyért ugyan különböző módon és eltérő formában könyöröghetünk, de mindannyian a Szentháromság egy örök és igaz Istenétől reméljük és várjuk hazánk és nemzetünk megtartását éppúgy, miként az erdélyi, felvidéki, délvidéki és kárpátaljai, illetve a világ bármely sarkában élő nemzettestvéreink sorsának jobbrafordulását.

Ennek érdekében a Magyar Páneurópai Unió országos elnöksége – a haza és a nemzet iránti felelősségét mélységesen átérezve – arra buzdítja tagságát és szimpatizánsait, hogy az említett felhíváshoz jó lelkiismerettel csatlakozva mindenki a maga felekezetének szokásai szerint, de egyetlen közös cél érdekében forduljon Krisztusba vetett hittel lelki-erkölcsi megújulásért, hazánk és nemzetünk megtartásáért könyörögve a Mindenség Urához!

Tegyük ezt abban a bizonyosságban, hogy törekvésünk, lelki fáradozásunk nem lesz hiábavaló és értelmetlen, mert ígéretünk van rá, hogy ahol ketten, avagy hárman összegyűlünk az Ő nevében, Ő közöttünk lesz. Meggyőződéssel valljuk, hogy ezrek és százazrek egybehangzó könyörgése még inkább meghallgatásra talál. Csatlakozunk hát ehhez a – reménységünk szerint – sok-sok nemzettestvérünket összefogó mozgalomhoz, mert meggyőződésünk, hogy ebben rejlik keresztyén és magyar jövőnk, igazi európaiságunk, megmaradásunk záloga!

Budapest, 2006. május 18.

A nemzeti azonosságtudat elleni gátlástalan küzdelem mellett ugyanilyen harcot folytatnak a globalizáció urai a keresztyénség ellen is. Egyre nyilvánvalóbb az a törekvésük, hogy egyházainkat visszaszorítsák a templomok falai közé. A legképtelenebb hazug vádakat hangoztatják „a papok uralma” ellen, ugyanis az

ő frazeológiájuk szerint „...az egyházak uralmuk alá akarják hajtani a társadalmat,” sőt, „... le akarják nyúlni Európát.” Jól megtanulták, hogy minél nagyobb a hazugság, annál több az esélyük a sikerre, így azután nincsenek gátlásaik, arzenáljuk pedig kiemérthetetlen.

Egyik legfőbb érvük az egyházaink ellen, hogy „a vallás magánügy.” Valóban az? Több mint érdekes, hogy egykor az állampárt nagyhatalmú megbízottjaként, cenzoraiként nem ezt az elvet képviselték a globalizáció mostani hívei. Sokan emlékezhetünk még az egykori meghurcoltatásokra, mennyire nem tartották akkor magánügynek a vallást. Persze, hallottunk már a szelektív memóriáról. Mindezek ellenére én inkább a legszemélyesebb közügynek nevezném a vallást, illetve annak gyakorlását. Gondoljunk csak bele, mi lenne, ha a társadalom minden tagja betartaná a Tízparancsolat előírásait! Feleslegessé válnának a börtönök, nem lenne munkája az ügyészségeknek és bíróságoknak, a rendőrségre pedig legfeljebb a forgalom irányítása hárulna. Akkor ez most valóban magánügy, vagy mégis inkább közügy?

Alapvetően másról van itt szó. A keresztyén tanítás értékrendje zavarja a globalizáció szálláscsinálóinak és haszonélvezőinek világbíró terveit. Ezért **tolerálja nehezen** – az egyébként általában toleranciát hirdető és azt másoktól meg is követelő – globalizáció azt a tényt is, hogy az Istenben bízó, vallásos ember a Mindenhatónál keresi és találja meg támaszát életének küzdelmeiben, hiszen meg van győződve **a naponként megnyilvánuló isteni gondviselésről, Isten megváltó kegyelméről.** A vallásos ember tehát biztos lelki támasza birtokában „nem vevő” azokra a téveszmékre, amelyekkel a globalizáció szálláscsinálói akarják „boldogítani” mindazokat, akikre a termelés és a fogyasztás érdekében elengedhetetlenül szükségük van, akiktől a többségében multinacionális cégek sokmilliárdos nyereségét, a piac uralmának feltétlen tiszteletét és engedelmes szolgálatát várják, sőt elvárják.

Ennek érdekében szívesen elégítenék ki a globalizáció – egy találó megfogalmazás szerint: **a fogyasztás diktatúrája** – szószólói a többé-kevésbé minden emberben, minden körülmények között meglévő vallásos igényt olyan „pótszerekkel”: különféle vallásos mezbe öltöztetett „tanításokkal”, esetleg vallási közösségnek álcázott üzleti vállalkozásokkal, amelyek közvetlenül és közvetve egyaránt a globalizáció „szekerébe foghatók”. Alkalmasnak látszanak ugyanis, sőt alkalmasnak is bizonyulnak a tör-

ténelmi egyházak lejáratására, egyszersmind a pénz és a piac világméretű befolyásának, hatalmának építésére, esetenként a közvetlen nyereségszerzésre is. Az itt felsorolható konkrét példák egyikével-másikával bizony gyakran találkozhatunk a napi sajtó különféle – esetenként bűnügyi – rovataiban.

Az egyházak tevékenységének visszaszorítását célzó folyamat nem ma kezdődött, már közel három évszázad óta érvényesül – igaz váltakozó erővel. A kommunista diktatúra, majd az azt felváltó globalizáció újabb lendületet adott neki. A globalizáció szálláscsinálóinak és haszonélvezőinek „... célja ma is a keresztyén egyházak ellehetetlenítése, a társadalomból való mind teljesebb kirekesztése.” Ebben egyrészt könnyű dolguk van, hiszen a kommunista diktatúra által egyházaink és társadalmunk egésze között kiépített mesterséges szakadék sajnos jelenleg is megvan, sőt működik. Másrészt az sem zavarja őket, hogy az általuk hirdetett liberalizmus szabadságesszményével nem fér össze a kirekesztés, de ezen az elmentmondáson könnyedén túlteszik magukat.

Egyházaink tevékenységét különösen az oktatás és a nevelés területén fájlalják a globalizáció urai, ezért folytatják csendes, de eszközökben nem válogató – harcukat az egyházi iskolák visszaszorításáért – találobban fogalmazva: ellehetetlenítéséért, megfojtásáért. Természetesen mindig „szakmai” érvekre hivatkozva féltik a magyar ifjúságot az egyházi iskoláktól, a vallásos neveléstől.

Egyik legfőbb vesszőparipájuk a „világnézetileg semleges” iskola. Aki próbált már fából vaskarikát készíteni, az talán meg tudná mondani, mi ez. Semleges ugyanis az, amit ők annak mondanak. Kár a szót vesztegetni rá, ilyen iskola nem létezik. A másik próbálkozásuk a hit és a tudás mesterséges – csak csúsztatással lehetséges – szembeállítás, mondván, hogy az egyházi iskolákban a vallásos nevelés a tudomány rovására megy. Tudnunk kell, hogy a tudás ellentéte a tudatlanság, a hité a hitetlenség. Szembeállításuk csak mesterkélt lehet. Nagy tudósaink mélyen megélt hite, vallásossága bizonyítja, hogy a hit és a tudás jól megfér egymással. Egyházi fenntartású iskoláink tanulóinak tudásszintje is ezt támasztja alá. Az a tény, hogy az ország legjobb 100 középiskolájából 24 egyházi fenntartású, önmagáért beszél – ráadásul akkor teljes a kép, ha azt is figyelembe vesszük, hogy az összes középiskolánknak mintegy 12 százaléka működik egyházaink fenntartásában. Így még sokkal kedvezőbb a helyzet, még nyilvánvalóbb a hit és tudás szembeállításában megnyilvánult csúsztatás. Hiszem,

hogy egyházi iskoláink sikerrel tudják felvállalni társadalmunkban a só és a kovász bibliai értelemben vett nemes feladatát.

Az egyértelműen családeellenes szociálpolitika mellett – netán annak tudatos kiegészítéseként? – a nemzetpusztítási szándék egyértelmű megnyilvánulásaként értelmezhetjük, hogy a 18 évüket betöltött lányok és fiúk „alkotmányos joguk” alapján szabadon dönthetnének önmaguk sterilizálásáról. „Az én testem, azt teszek vele, amit akarok” – de vajon végiggondolta-e valaki ennek nemzetrontó végeredményét? Az érintettek től ezt nem várhatjuk, hiszen a szabad[os] szexualitás érdekében minden további nélkül felvállalják, eszükbe sem jut, hogy annak tragikus következményeire gondoljanak – főként, ha erre még „szakmailag-erkölcsileg megalapozott” biztatást is kapnak a számukra gyakran mindenható médiumoktól.

A józan ész megáll annak hallatán, hogy miközben az ország katasztrofális helyzetben van – ez lett a választási kampány hazugsága szerint még „dübörgő” gazdaságból – a kormány egyhangúlag javasolja az Országgyűlésnek, járuljon hozzá, azaz törvényben engedélyezze a 14-18 éves fiatalok szexuális életéről készített videofelvételt az érintettek beleegyezése esetén. Mindannyian tudjuk, hogy az érintettek beleegyezése megtévesztéssel, fenyegetéssel, pénzzel, vagy éppen erőszakkal megszerezhető, legrosszabb esetben kicsikarható. Elképesztő, hogy a hatalmi elit egyes körei milyen szegénytelen módon szeretnének – az így készült videofelvételek forgalmazása révén hatalmas nyereséghez jutni. A szocialista-liberális kormányzat pedig gyalázatos módon asszisztál klientúrájának ezekhez a nyereségvágyban fogant törekvéseikhez. Az erkölcsi érzék teljes hiányán túl ugyanis az is felháborító, hogy a legtöbb ilyen kezdeményezésről előbb-utóbb kiderül: a szociál-liberális klientúra valamelyik tagjának vagy csoportjának nyereségérdekeltsége, nyereségvágya húzódik meg mögötte. Mellesleg persze, a dezinformáció szándéka is érvényesül a hatalom részéről, ugyanis amíg ezen háborog – teljes joggal – a közvélemény, addig sem beszél az ország katasztrofális helyzetéről.

Hasonlóképp megdöbben, sőt felháborít minden józanul gondolkodó – népiesen szólva: épeszű – embert bizonyos politikai köröknek a könnyű drogok legalizálására irányuló törekvése. Óhatatlanul felmerül a kérdés, miért jó ez nekik. Csak nem részesülnek ők is a drogkereskedelem hasznából? Ezért akarnak legalizálni és kibővíteni a piacot? Netán ez a kezdeményezésük is része a szándékos értékrombolásnak,

a tudatos nemzetpusztításnak? Politikailag egyértelmű a törekvés: szavazatszerzés minden áron, még ilyen gyalázatos módon is, hiszen a hatalomból való részesedést jelentő 5 százalékos szint időről időre vérszesen megközelíti, sőt eléri a 2-3 százalékosat. Vajon végiggondolta közülük valaki, milyen utódaik lesznek – ha lesznek – a kábítószer rabjainak? Vagy éppen az a cél, hogy kevesebb utód legyen? Így akarnak megfelelni a Világbank prognózisának, amely mintegy 7 millióban határozta meg a magyarság „kívánatos” lélekszámát? Ez is a globalizáció része, hogy a pénz urai egy – jórészt éppen általuk kifosztott – nemzet jövője felett ezen a módon is diszponálnak?

Természetes, hogy a nemzet iránt felelősséget érző emberekben akkor is felmerül a kérdés, ha ők maguk nem is feltétlen gyakorolják vallásukat: Mit tesznek egyházaink ebben a tragikus helyzetben? Időnként meglepő, mennyire túlértékelik ezek az emberek egyházaink ebbéli lehetőségeit. Úgy gondolják, egyházainknak egyetlen szavába kerülne ennek megváltoztatása, jobbra fordítása. Naivitásuk természetesen a helyzet hiányos ismeretéből fakad. Egyházaink ebbéli – a fentiekben részben megismert – tevékenysége előtt ugyanis nagyon komoly korlátok állnak.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy egyházaink a teljes magyarországi társadalom mintegy 10-12 százalékát tudják közvetlenül megszólítani, mert ez a csoport gyakorolja vallását valamilyen rendszerességgel. A legutóbbi népszámlálás adatai szerint a valláshoz kötődők számaránya 80 százalék körül van, de ezek nagyobbik része egyházaink számára nem elérhető. Ráadásul mindmáig létezik és hat az egyházaink és a társadalom egésze között a kommunista diktatúra által mesterségesen létrehozott szakadék. Az állampárt négy évtizedes uralma, „nevelése” természetesen nem maradt hatás nélkül közgondolkodásunkra, a hatalom régi-új urai mindent meg is tesznek annak érdekében, hogy ezek a – jórészt a félelem által diktált – mechanizmusok tovább működjenek. A médiumok – főként az úgynevezett „kereskedelmi adók engedelmesen beledőltek a globalizáció jármába, a rengeteg reklám révén szövetségei, sőt haszonélvezői is lettek, ennek megfelelően – ahogy egyetemi tanítványaim szokták mondani: alpból – egyházellenes műsorpolitikát folytatnak. Úgy tűnik, a „közszolgálatosság” fogalmába is minden további nélkül belefér a kormánypropagandát cáfolni akaró műsorok cenzúrázása, megcsonkítása, amint azt a Református Örömhír 2004. decemberi 5-e előtti adása kapcsán már említettem.

Utaltam már arra a hatalmi törekvésre, amely visszacsorítaná egyházaink tevékenységét a templom falai közé. Elsősorban finanszírozási trükkökkel akarják lehetetlenné tenni egyházi iskoláink működését, ugyanaz a szándék érvényesül az öregotthonok esetében. Néhány év óta minden adófizető állampolgárnak jogában áll személyi jövedelemadója 1 százalékaival valamelyik egyházat, egy másik 1 százalékkal pedig valamilyen – esetleg egyházi kötődésű – alapítványt támogatni. Rövidebb ideje egy csendes, adminisztratív intézkedés során mindenféle a nyilvánosság teljes kizárásával egy viszonylag módos vállalkozói réteget, az úgynevezett EVA-alapon adózókat egyszerűen kiemelték ebből a körből, őket már nem illeti meg az adójuk 1-1 százalékaról való rendelkezés joga. Mint ha csak büntetni kívánták volna az egyházainkat. Az már csak „hab a tortán,” hogy egy-egy hasonló témájú – állam és egyházak közötti – tanácskozási a hatalom képviselői „elfelejtik” meghívni a második legnagyobb történelmi egyházunkat. Lehet, hogy összefügg ez a „feledékenység” azzal a ténnyel, hogy az említett egyház vezetői emelik fel leggyakrabban és leghangosabban szavukat az egyházainkat ért diszkri-

mináció ellen. Teljes joggal fogalmazta meg egyikük, hogy egyházaink megtanulták a diktatúra évtizedei alatt, mit jelent a hátrányos megkülönböztetés, de most úgy tűnik, hogy rövid fellelegzésnyi idő után újra meg kell tanulnunk ezt az állapotot.

Ugyanakkor el kell ismernünk, hogy időnként egyházainkban is működnek a „régibeidegződések,” tetten érhető a régi félelmek által motivált túlzott óvatosság, az a régről ismert bizonytalanság: mikor használnak többet egyháznak, ha dacosan ellenszegülök a hatalom túlkapásainak, vagy ha szótlanul tűröm őket a még nagyobb rossz elkerülésének reményében? Az kétségtelen, hogy egyre nagyobb mértékben szükségünk van a felekezetek közötti összefogásra, együttműködésre, hogy felléphessünk a közös ellenféllel – jelen esetben a globalizációval – szemben.

Az egyes történelmi egyházak különböző módon rendelkeznek lelkeszeik közéleti szereplésének kérdésében. Ezt természetesen mindegyikük maga szabályozhatja. Egyre nagyobb szükség van viszont arra, hogy mi, világi hívek nagyobb lelkesedéssel álljunk ki minden rendelkezésünkre álló fórumon egyházaink ügyének hűségese sáfaraként.

Dr. Huszár Pál Szabadkán a Pax Romana rendezvényén